

NORSKE LANDSKAPSARKITEKTERS FORENING

MEDLEM AV INTERNATIONAL FEDERATION OF LANDSCAPE ARCHITECTS - IFLA
MEDLEM AV IFLA EUROPEAN REGION – IFLA EUROPA

Josefines gate 32
0351 OSLO - T 918 53 106
Org.nr. 975 506 533
post@landskapsarkitektur.no
www.landskapsarkitektur.no

Kommunal- og distriktsdepartementet

postmottak@kdd.dep.no

Alminnelig høring: Forslag fra Kommunal- og distriktsdepartementet og Olje- og energidepartementet til endringer i energiloven og plan- og bygningsloven knyttet til vindkraft på land – Innspill fra Norske landskapsarkitekters forening NLA

Det norske landskapet må forstås som et fellesgode. Landskapet inneholder mange ulike verdier, som er knyttet til flere ulike interesser uten at noen av disse kan gis en for dominerende posisjon. Anlegg og installasjoner som krever store irreversible inngrep og gir ferdselsrestriksjoner i deler av året, vil kunne forhindre slik flerbruk og bety en vesentlig svekkelse av landskap som fellesgode.

Norske landskapsarkitekters forening er en fagideell organisasjon for norske landskapsarkitekter med godkjent høyere profesjonsutdanning (masternivå). Landskapsarkitektprofesjonen er delvis overlappende og tett knyttet opp til arkitektprofesjonen, med hensyn til metodiske tilnærminger ved planlegging og prosjektering av fysiske omgivelser på alle plan- og detaljeringsnivå, men har en dypere forankring og spisskompetanse knyttet til planlegging, formgivning og prosjektering av alle typer landskap, fra naturlig til urbant landskap. Foreningen har 1175 medlemmer pr 2023.

Norske landskapsarkitekters forening støtter en politisk justering av kursen mot en mer bærekraftig energiforvaltning. Samtidig er vi bekymret for at transformasjonen medfører økt press på natur- og biomangfold. NLA støtter forslaget om at det skal være gode prosesser og grundige medvirkningsprosesser.

Vindkraftanlegg har oftest konsekvenser ut over den enkelte kommunes areal. Anleggene får nesten uten unntak virkning for hele regioner, og i enkelte tilfeller landskap med nasjonal verdi. Områderegulering vil derfor være et for snevert nivå å vurdere konsekvensene av vindkraftanlegg på. NLA mener at kommuneplan er laveste plannivå for å vurdere vindkraftanlegg på, og konsekvenser må aller helst vurderes på et regionalt eller nasjonalt plannivå. I praksis vil lokal forankring omfatte et mye større omland enn en kommune og dens innbyggere. Vi mener dette må gjenspeiles i planprosessen. Et viktig verktøy for å sikre befolkningens rett til reell medvirkning, og som bør gjenspeiles i videre endringer i energiloven og plan- og bygningsloven, er Europarådets landskapskonvensjon.

Europarådets landskapskonvensjon (da *Den europeiske landskapskonvensjonen*) ble vedtatt 20. oktober 2000, og trådte i kraft for Norge 1. mars 2004. Formålet med konvensjonen er å fremme vern, forvaltning og planlegging av landskap og å organisere internasjonalt samarbeid på disse

områdene. Målsetningen til landskapskonvensjonen er bred. Den tar både sikte på å bevare allerede verdifulle landskap, den åpner opp for å ta et forvalteransvar for landskap og den gir grunnlag for å skape nye landskap.

Europarådet ble opprettet for å sikre fred og stabilitet i Europa etter andre verdenskrig. Landskap er en verdi og et virkemiddel for å kunne oppnå dette ambisiøse målet. Konvensjonen søker å motivere enkeltindividers mulighet til å kunne identifisere seg med sine hverdagsomgivelser, styrke demokratiske styresett og spre bevissthet om landskap som fellesgode. I konvensjonens innledning fremheves dette aspektet på mange ulike måter:

*... påpeker at landskapet spiller en viktig rolle av **allmenn interesse** på det kulturelle, økologiske, miljømessige og sosiale plan,...*

*... er seg bevisst at landskapet bidrar til å danne **lokale kulturer**, og at det er et grunnleggende element i Europas natur- og kulturarv, som bidrar til folks **velvære**, og til å styrke den europeiske **identitet**, som erkjenner at landskapet er en viktig faktor for folks **livskvalitet** overalt:...*

*... som tror at landskapet er et vesentlig element i den enkeltes **sosiale utfoldelse**, og at vern, forvaltning og planlegging medfører rettigheter og ansvar for alle,*

*... som erkjenner at kvalitet og mangfold i Europas landskaper er en **felles ressurs**,*

Dette innebærer blant annet at landskap og områdene de er forankret i, må forstås som fellesgoder. Områdene vil inneholde mange ulike verdier, som er knyttet til flere ulike interesser uten at noen av disse kan gis en for dominerende posisjon. Anlegg og installasjoner som krever store irreversible inngrep og gir ferdselsrestriksjoner i deler av året, vil kunne forhindre slik flerbruk og bety en vesentlig svekkelse av landskap som fellesgode.

Europarådets landskapskonvensjon skal blant annet sikre at alle mennesker har anledning til å komme til orde når ulike tiltak kan ha direkte eller indirekte virkning på landskapene de verdsetter og knytter sin identitet til. Konvensjonen forplikter dermed nasjonalstatene til å gi befolkning, myndigheter, forvaltning og andre mulighet for å medvirke i landskapspolitikken. Det er viktig å merke seg at dette gjelder alle generasjoner og til enhver tid.

Konsesjonsvedtak og formelt regelverk som forhindrer denne retten til å ha innflytelse på utviklingen av egne landskap, vil derfor ikke være i tråd med landskapskonvensjonens intensjon.

NLAs syn er at de ti punktene nedenfor kan bidra til at styresmaktene sørger for at framtidige vindkraftanlegg utvikles til det beste for miljø, menneskene og naturen.

1. Bit-for-bit nedbygging av natur må forhindres ved et absolutt krav om at vindkraftanlegg ikke skal etableres i inngrepsfrie naturområder i henhold til Miljødirektoratets kart, samt at EUs taksonomi følges ved at vindkraftanlegg ikke skal være på matjord, verdifull skog eller i områder med stor verdi for biomangfold.

2. Konsesjonssoner må være i tråd med Europarådets landskapskonvensjonen, se over. Dette forplikter Norge bla. til å ta hensyn til hvordan mennesker bruker landskapet.

3. Det må være krav i planprogram til grundig landskapsanalyse, med krav om estetiske vurderinger, vurderinger av friluftsliv, kulturarv og naturmangfold.
4. Det bør vurderes muligheten for å etablere vindmøller i landskap som allerede er berørt av inngrep, før man vurderer uberørt landskap.
5. Planleggingen bør være basert på demokratiske prinsipper, og inkludere alle brukere og lokale interessenter.
6. Det må i en tillatelse angis krav for skjøtsel av natur for å fremme økt biomangfold.
7. Klima- og naturkrisen er to sider av samme sak. Man kan ikke løse klimakrisen ved å ødelegge natur. Vindkraftanlegg må derfor under ingen omstendigheter ødelegge natur.
8. Ved å tillate at private kan initiere og gjennomføre regulering av vindkraftanlegg, vil det i praksis ofte være eier av et aktuelt areal som bekoster konsekvensutredningen og reguleringssaken. Det vil da være svært kostbart for den private aktøren å ikke få vedtatt reguleringen. Man legger da opp til en «bukken-og-havresekken-løsning» dersom utbygger skal bekoste og stå for konsekvensutredningen. Ved en slik prosess vil medvirkning i liten grad sørge for god lokal forankring. Vi mener derfor at det ikke skal åpnes for at private kan initiere eller gjennomføre reguleringssak.
9. Det må sikres at nytt regelverk ikke strider mot Naturavtalen. Det må også tas hensyn til den monetære verdien av natur og landskap – slik det nå utføres av SSB og Miljødirektoratet.
10. For å sikre ivaretagelse av målene nevnt ovenfor må nødvendig fagkompetanse involveres i prosessene med kartlegging og konsekvensutredninger.

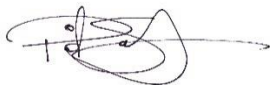
Konklusjon:

Med bakgrunn i Europarådets landskapskonvensjon vil Norske landskapsarkitekters forening (NLA) oppfordre til å utforme de nye bestemmelsene i plan- og bygningsloven slik at de sikrer den enkeltes anledning til å videreføre verdiene i sine egne landskap i dag og i fremtiden.

Vi stiller gjerne til et møte for å utdype våre synspunkter ytterligere.

Med hilsen

For Norske landskapsarkitekters forening

Pål Dixon Sandberg
President

27. februar 2023